

Iniciatīva "Naktsmieru Rīgai"
www.naktsmierurīgai.org
elektroniskā pasta adrese: naktsmierurīgai@gmail.com

Ekonomikas ministrijai
Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519
e-pasta adrese: pasts@em.gov.lv

God. Raimondam Lapiņam
Ekonomikas ministrijas
valsts sekretāra vietniekam
tautsaimniecības jautājumos
Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519
e-pasta adrese: raimonds.lapins@em.gov.lv

Cien. Jolantai Nolivaiko
Ekonomikas ministrijas vecākajai ekspertei
Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519
e-pasta adrese: jolanta.nolivaiko@em.gov.lv

Rīgā 2023. gada 21. jūlijā

PRIEKŠLIKUMI **paaugstināta trokšņa problēmu ierobežošanai**

[1] IEVADS

Rīgas iedzīvotāji ilgstoši ir saskārušies ar neērtībām un problēmām, kuras izraisa paaugstināta trokšņošana nakts laikā. Šīs problēmas rada negatīvu ietekmi ne vien cilvēku pašsajūtai un garīgajam noskaņojumam, bet arī traucē pilnvērtīgu miegu un kaitē veselībai.

"Naktsmieru Rīgai" ir iniciatīva, kurā apvienojušies dažādu Rīgas apkaimju iedzīvotāji. Iniciatīva izveidota nolūkā aizstāvēt vietējo iedzīvotāju intereses un veicināt iespējami labvēlīgus vides apstākļus Rīgas pilsētā. Iniciatīvas galvenais uzdevums ir iedzīvotāju aizsardzība pret paaugstinātiem un traucējošiem trokšņiem nakts laikā.

"Naktsmieru Rīgai" ir aktīvi iesaistījusies dažādās aktivitātēs un darba procesos, kas vērsti uz tiesiskā regulējuma izmaiņām, lai veicinātu iedzīvotāju aizsardzību pret paaugstinātu trokšņošānu. Viens no šādiem darba procesiem šobrīd norisinās Ekonomikas ministrijas vadībā.

Proti, atbildot uz Saeimas Juridiskās komisijas aicinājumu, Ministru prezidents 2023. gada 8. maijā pieņēma rezolūciju Nr. 7.8.5./2023-DOC-953-1183, ar kuru uzdeva vispusīgi izvērtēt izklaides vietu darbības regulējumu un ierosināt tiesiskā regulējuma izmaiņas, kas būtu vērstas uz paaugstināta trokšņa ierobežošanu un novēršanu.

Izpildot Ministru prezidenta rezolūciju, ekonomikas ministre izdeva rīkojumu par starpinstitutionālas darba grupas izveidi. Par darba grupas vadītāju iecelts Raimonds Lapiņš (ministrijas valsts sekretāra vietnieks tautsaimniecības jautājumos), bet administratīvajam un organizatoriskajam atbalstam ir norīkota Jolanta Nolivaiko (ministrijas vecākā eksperte). "Naktsmieru Rīgai" pārstāvji rīkojumā nav norādīti kā darba grupas locekļi, taču ir saņēmuši uzaicinājumu uz dalību darba grupas sēdēs un attiecīga atbalsta sniegšanu, t.sk. ir aicināti iesniegt priekšlikumus par tiesiskā regulējuma izmaiņām.

2023. gada 13. jūlijā tika noturēta darba grupas pirmā sēde. Sēdes ietvaros dalībnieki apmainījās viedokļiem par to, kādā veidā paaugstinātas trokšņošanas problēmas varētu tikt risinātas. Savukārt sēdes noslēgumā dalībnieki tika aicināti līdz 2023. gada 21. jūlijam iesniegt priekšlikumus problēmas risināšanai.

Ievērojot iepriekš minēto, "Naktsmieru Rīgai" ar šo iesniedz priekšlikumus, kas ir vērsti uz attiecīgās problēmas risināšanu.

[2] PRIEKŠLIKUMI

Vispirms tabulā ir apkopoti vairāki tiesiskā regulējuma izmaiņu ierosinājumi, kurus "Naktsmieru Rīgai" vērtējumā ir pamats padziļināti izvērtēt un secīgi arī atbalstīt.

Tabula
Tiesiskā regulējuma izmaiņas

Priekšlikums	Komentārs
Trokšņa mērītāju ieviešana	Uzlikt pienākumu bāriem, klubiem un citām izklaides vietām, kas darbojas pēc plkst. 22.00, pastāvīgi uzstādīt trokšņa mērītājus
Grozījumi būvakustikas normatīvos	Grozīt Latvijas būvnormatīvu LBN 016-15 "Būvakustika", ieviešot stingrākas prasības attiecībā uz trokšņa slāpēšanu un skaņas izolāciju
Teritorijas zonējums – trokšņa karte	Paredzēt noteiktas pašvaldību teritorijas, kurās būtu noteikti maksimāli pieļaujamā trokšņa ierobežojumi un/vai citādi ierobežota bāru, klubu un citu nakts izklaides vietu darbība
Nakts izklaides vietu licencēšana	Paredzēt bāru, klubu un citu izklaides vietu, kas darbojas pēc plkst. 22.00, licencēšanu, licences noteikumos ietverot īpašus pasākumus trokšņa ierobežošanai

Kā redzams, tabulā ir norādīti četri dažādi priekšlikumi. "Naktsmieru Rīgai" vērtējumā konkrētajā gadījumā ir jāatturas tikai no viena atsevišķa priekšlikuma izskatīšanas, bet tā vietā ir jācenšas problēmu risināt kompleksi, ieviešot vienlaikus vairākus risinājumus.

Tālāk pie katra no priekšlikumiem uzskaitījuma veidā ir formulēti komentāri un ierosinājumi, kas būtu attiecināmi uz konkrēto problēmas risinājumu. Tā kā darbs pie tiesiskā regulējuma izmaiņu izstrādes ir tikai sākuma stadijā, "Naktsmieru Rīgai" atturas no konkrētu tiesību normu projektu izstrādes, un tā vietā priekšlikumus formulē komentāru un konceptuālu ierosinājumu formā.

Trokšņa mērītāju ieviešana

"Naktsmieru Rīgai" atbalsta 2023. gada 13. jūlija darba grupas sēdē ierosināto priekšlikumu par trokšņa mērītāju ieviešanu. Šī priekšlikuma sakarā ir norādāmi šādi papildu komentāri:

- trokšņa mērītāju izmantošanas pienākums ir jānostiprina normatīvā līmenī, t.i., likumā, Ministru kabineta noteikumos vai pašvaldības saistošajos noteikumos;
- ir nepieciešams padziļināti izvērtēt, kādā konkrētā normatīvajā aktā attiecīgais pienākums varētu tikt nostiprināts. Piemēram, ir iespējams izstrādāt jaunu likumu, ar kuru tiktu regulēta bāru, klubu un citu nakts izklaides vietu darbība, vai grozīt spēkā esošu likumu un uz tā pamata izdot jaunu zemāka juridiskā spēka normatīvo aktu. Tāpat ir apsverama iespēja to nostiprināt sabiedrisko kārtību regulējošos pašvaldības saistošajos noteikumos;
- trokšņa mērītāju izmantošanas pienākums ir jāuzliek bāriem, klubiem un citām nakts izklaides vietām, kas darbojas pēc plkst. 22.00;

- plkst. 22.00 ir noteikta kā laika sākotnējā robeža, ņemot vērā, ka vairākos normatīvajos aktos¹ laika periods no plkst. 22.00 līdz plkst. 06.00 ir definēts kā nakts laiks. Tieši šajā laika posmā ir jānodrošina sevišķi stingras prasības attiecībā uz paaugstinātas trokšņošanas ierobežošanu;
- ir vēlams uzskaitīt izklaides vietas (piemēram, bāri, klubi, deju zāles, utt.) un norādīt konkrētas pazīmes izklaides vietai (piemēram, darbojas laikā pēc plkst. 22.00; spēlē un atskaņo mūziku vai citādi rada paaugstinātu troksni, u.tml.). Šajā sakarā ir apsverama iespēja definēt konkrētu trokšņa līmeni. Lai nošķirtu no nakts izklaides vietām tādas iestādes, kas darbojas tikai līdz plkst. 23.00, ir arī apsverama iespēja ietvert papildu kritērijus, piemēram, “darbība vismaz divas stundas laikā starp plkst. 22.00 un plkst. 06.00” vai izslēgt no uzskaitījuma “vietas, kurās vienīgais piedāvātais pakalpojums ir sabiedriskā ēdināšana un darba laiks nav ilgāks par plkst. 23.00”);
- normatīvajos aktos ir arī jānostiprina maksimāli pieļaujamais trokšņa līmenis, kā arī sankcijas par šī līmeņa pārsniegšanu vai citiem pārkāpumiem saistībā ar trokšņa mērītāju izmantošanu (mērītāju neizmantošana vai nepareiza izmantošana, iejaukšanās mērītāju darbībā, u.tml.);
- sankcijas var būt naudas sods (piemēram, soda piemērošana par sabiedriskās kārtības traucēšanu, pamatojoties uz Administratīvo sodu likumu²), licences atcelšana (ja tiks ieviesta licencēšanas kārtība) un darbības apturēšana;
- ir apsverama iespēja trokšņa mērītāju uzstādīšanas vietu un pieļaujamo trokšņa līmeni noteikt, pamatojoties uz sākotnēji veiktām testēšanas darbībām (lai saprastu, kādos apstākļos un pie kāda trokšņa līmeņa ir konstatējama negatīva ietekme uz iedzīvotājiem);
- jāpārbauda, vai un kādā veidā trokšņa mērītāji ir spējīgi noteikt zemas frekvences skaņas, kuras rada basa instrumenti un iekārtas. Jāuzsver, ka tieši zemas frekvences skaņas vairākos gadījumos rada lielākos traucējumus cilvēkiem.

Grozījumi būvakustikas normatīvos

“Naktsmieru Rīgai” uzskata par nepieciešamu rūpīgi izvērtēt būvakustikas normatīvus un paredzēt stingrākas prasības attiecībā uz trokšņa slāpēšanu un skaņas izolāciju. Šajā sakarā ir paskaidrojams sekojošais:

- ir rūpīgi jāizvērtē Latvijas būvnormatīva LBN 016-15 “Būvakustika” satura un piemērošanas problēmas, lai konstatētu trūkumus attiecībā uz šī regulējuma (-ne)spēju ierobežot paaugstināto trokšņošanu;
- starp problēmām cita starpā ir gadījumi, kad klubi un nakts izklaides vietas ierīkotas pagaidu būvēs;
- svarīgi ir novērtēt un pēc nepieciešamības precizēt būvnormatīvā noteiktos skaņu līmeņus, metodoloģiju un tehniskos risinājumus;
- ir jānodrošina stingra kontrole pār būvakustikas normatīvu ievērošanu – gan būvniecības procesā, gan pēc būvniecības procesa noslēgšanas, t.i., ekspluatācijas ietvaros;
- stingrākām prasībām un kontrolei ir jābūt izvirzītām attiecībā uz nakts izklaides vietām;
- kontrole ir jānodrošina, attiecīgos normatīvajos aktos paredzot stingras sankcijas par pārkāpumiem.

Teritorijas zonējums – trokšņa karte

¹ Piemēram, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 50.² panta piektā daļa un Darba likuma 138. panta pirmā daļa.

² Pilnais nosaukums ir Administratīvo sodu likums par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā.

Šobrīd spēkā esošie normatīvie akti³ uzliek pienākumu sagatavot trokšņa karti, lai analizētu dažādu trokšņa avotu radītā trokšņa kopējo iedarbību vai noteiktu vispārīgu trokšņa prognozi. "Naktsmieru Rīgai" vērtējumā ir iespējams analizēt arī trokšņa izplatību, pievēršot uzmanību būru, klubu un citu izklaides vietu radītajam troksnim. Attiecīgi pašvaldībām ir iespēja izstrādāt teritorijas attīstības plānošanas dokumentus⁴, ieviešot dažādas prasības, kas nodrošinātu iedzīvotāju aizsardzību pret paaugstinātu trokšņošanu. Attiecībā uz šo ir norādāms sekojošais:

- pašvaldībām ir vēlams pārskatīt datus par dažādās teritorijās konstatētajiem trokšņa līmeņiem, sevišķu uzmanību pievēršot teritorijām, kuru iedzīvotāji visvairāk sūdzējušies par paaugstinātu trokšņošanu;
- ja šobrīd nav precīzu datu par trokšņu līmeņiem, kurus ietekmē arī būru, klubu un citu izklaides vietu radītais troksnis, nepieciešams aktualizēt datus un veikt atbilstošus trokšņa mērījumus;
- ietvert teritorijas attīstības plānošanas dokumentos prasības paaugstināta trokšņa ierobežošanai;
- šīs prasības varētu aptvert teritorijas zonēšanu, piemēram, bet ne tikai (i) noteiktā teritorijā paredzot (pilnīgu vai noteikta laika perioda) aizliegumu ierīkot būrus, klubus un citas nakts izklaides vietas vai (ii) attiecīgajās zonās nosakot iedzīvotāju interesēm atbilstošus (t.i., zemākus) maksimāli pieļaujamos trokšņa līmeņus;
- teritorijas zonējumu būtu vēlams veidot stratēģiski un samērīgi, piemēram, paredzot iespēju būriem, klubiem un izklaides vietām darboties vietās, kur ir iespējams nodrošināt atbilstošu skaņas izolāciju, un/vai ārpus blīvi apdzīvotām teritorijām.

Nakts izklaides vietu licencēšana

"Naktsmieru Rīgai" vērtējumā viens no efektīvākajiem risinājumiem varētu būt būru, klubu un citu nakts izklaides vietu licencēšana, jo tas nodrošinātu pilnvērtīgu kontroli pār izklaides vietām, paredzot iespēju atcelt licenci un liegt darbību tādām izklaides vietām, kas vairākkārtīgi pārkāpj normatīvo aktu prasības, t.sk. rada paaugstinātu troksni un traucē sabiedrisko kārtību. Šajā sakarā ir paskaidrojams sekojošais:

- ir jāizvērtē, vai licencēšanu paredzēt spēkā esošā vai jaunā normatīvajā aktā. Vienlaikus ir vēlams pievērst uzmanību tam, kāda veida normatīvajā aktā visefektīvāk būtu paredzēt un regulēt nakts izklaides vietu licencēšanu. Nav izslēdzama iespēja izstrādāt atsevišķu normatīvu aktu par nakts izklaides vietu darbību, kurā cita starpā būtu nostiprināta licencēšanas kārtība;
- šī risinājuma sakarā normatīvajos aktos ir vēlams uzskaitīt un/vai definēt licencējamo subjektu loku;
- kā piemēru var norādīt šādu definīciju/uzskaitījumu: kafejnīca, tējnīca, bārs, restorāns, klubs, spēļu nams, spēļu zāle, diskotēka, deju zāle un citas vietas, kurās tiek piedāvāti izklaides pasākumi (izklaidējošie televīzijas vai radio raidījumi, priekšnesumi, spēles, atrakcijas, mūzika, dejas, u.c.), kas darbojas vismaz divas stundas laikā starp plkst. 22.00 un plkst. 06.00;
- nakts izklaides vietām ir jāparedz licences, kas obligāti nepieciešamas darbības veikšanai nakts laikā (atkarībā no definīcijas un iestāžu uzskaitījuma, t.sk., ja uzskaitījumā tiek ietvertas speciāli licencētas iestādes, ir iespējams paredzēt speciālo licenču (piemēram, azartspēļu organizēšanas vietas licences) pielīdzināšanu izklaides vietas licencei);
- ir jāparedz iespēja atcelt licenci normatīvo aktu un licences individuālo noteikumu pārkāpumu gadījumos, t.sk. par būvakustikas normatīvu neievērošanu un sabiedriskās kārtības traucēšanu.

³ Piemēram, likums "Par piesārņojumu" un 2014. gada 7. janvāra noteikumi Nr. 16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība".

⁴ Piemēram, Rīgas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (apstiprināti ar Rīgas domes 2021. gada 15. decembra saistošajiem noteikumiem Nr. 103) 3.5.3. sadaļā jau ir ietverti noteikumi par aizsardzību pret troksni. Tomēr tos ir iespējams izvērst nolūkā panākt iespējami lielāku aizsardzību pret paaugstinātu troksni.

[3] LŪGUMS

Ņemot vērā visus iepriekš minētos faktiskos un tiesiskos apstākļus, mēs lūdzam Ekonomikas ministriju (ministrijas izveidoto darba grupu):

- 1) veikt visas nepieciešamās darbības, lai iespējami ātri un efektīvi aizsargātu iedzīvotājus pret bāru, klubu un citu nakts izklaides iestāžu radīto troksni, kas rada diskomfortu, negatīvi ietekmē veselību, traucē akustisko saziņu vai citādā veidā traucē sabiedrisko mieru un kārtību;
- 2) izvērtēt un atbalstīt šajā iesniegumā norādītos priekšlikumus tiesiskā regulējuma izmaiņu veikšanai.

Atbildi uz šo iesniegumu lūdzam sagatavot elektroniskā veidā un nosūtīt uz elektroniskā pasta adresi: naktsmierurigai@gmail.com.

Jebkuru jautājumu vai neskaidrību gadījumā iesniedzēja lūdz sazināties ar Maiju Krastiņu, zvanot uz tālruna numuru +371 22093722, vai rakstot uz e-pastu naktsmierurigai@gmail.com.

Ar cieņu,

Maija Krastiņa

[DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA
ZĪMOGU]